

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มุ่งศึกษาถึงบทบาทและผลงานที่โดดเด่นของอ็องเดร มาลโรซ์(ค.ศ. 1901-1976) ในฐานะ “นักเขียน นักวิจารณ์ศิลปะ และรัฐมนตรี”

ก่อนดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมคนแรกของประเทศฝรั่งเศส มาลโรซ์มีชื่อเสียงในฐานะนักเขียนนวนิยายและนักวิจารณ์ศิลปะ นวนิยายของเขาเน้นการต่อสู้ระหว่างมนุษย์กับชะตากรรมในรูปของการผจญภัยและการปฏิบัติ เช่น ในเรื่องราชมรรคา(ค.ศ. 1930) ซึ่งว่าด้วยการผจญภัยในอินโดจีน เรื่องมนุษยภาวะ(ค.ศ. 1933) ซึ่งว่าด้วยการปฏิบัติของกรรมกรคอมมิวนิสต์ในจีน และได้รับรางวัลกอร์กูต์ ทำให้เขามีชื่อเสียงโด่งดัง และหลังจากเข้าร่วมรบในสงครามกลางเมืองในสเปนเพื่อช่วยเหลือรัฐบาลรีพับลิกันที่ถูกคุกคาม โดยกองทัพที่นำโดยนายพลฟรังโก และหลังจากได้ร่วมรบต่อต้านกองทหารนาซีเยอรมันที่เข้ายึดครองประเทศฝรั่งเศสระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 เขาถ่ายทอดประสบการณ์และความรู้สึกนึกคิดออกมาในนวนิยายเรื่องความหวัง(ค.ศ. 1937)และเรื่อง(สุดท้าย) ต้นวอลนัทแห่งอัลเตนบูร์ก(ค.ศ. 1943) มาลโรซ์ตระหนักว่าการต่อสู้ของมนุษย์กับชะตากรรมยากที่จะสำเร็จได้ เขาจึงหันไปพิจารณาอัจฉริยภาพของศิลปินที่สามารถสร้างสรรค์งานชิ้นเอกที่ต่อสู้กับชะตากรรมได้ ซึ่งมีผลทำให้มาลโรซ์เลิกเขียนนวนิยาย หันไปเขียนความเรียงว่าด้วยศิลปะหลายชุด ที่สำคัญได้แก่ จิตวิทยาศิลปะ(ค.ศ. 1947-1949) เสียงแห่งความเจ็บ (ค.ศ. 1951) พิพิธภัณฑน์ในมโนทัศน์ว่าด้วยประติมากรรมโลก(ค.ศ. 1952-1954) และรูปแปรรแห่งทวยเทพ(ค.ศ. 1957) จุดเด่นของข้อเขียนเกี่ยวกับศิลปะของมาลโรซ์อยู่ที่วิธีคิดและแนวทางที่ต่างจากของนักประวัติศาสตร์ กล่าวคือ มาลโรซ์ไม่สนใจประวัติความเป็นมาของงานศิลปะ แต่เน้นการตีความและการวิเคราะห์กระบวนการสร้างสรรค์ และเน้นอัจฉริยภาพของศิลปินที่สามารถต่อต้านชะตากรรมทำให้มนุษย์หลุดพ้นจากข้อจำกัดของกาลเวลา และความตาย ตลอดจนเน้นถึงความสำคัญของ “พิพิธภัณฑน์ในมโนทัศน์” ซึ่งศิลปินหรือผู้ชมงานศิลปะแต่ละคนต่างเลือกเก็บผลงานศิลปะที่ตนประทับใจไว้ในความทรงจำ

นอกจากความสามารถในฐานะนักเขียนนวนิยายและนักวิจารณ์ศิลปะ มาลโรซ์ยังมีชื่อเสียงในฐานะนักกล่าวสุนทรพจน์ที่มีวาทศิลป์และข้อคิดที่ดึงดูดใจผู้ฟัง นับตั้งแต่ปีค.ศ. 1933 เขาร่วมกับสมาคมนักเขียนและศิลปินแนวปฏิบัติแสดงปาฐกถาต่อต้านอำนาจเผด็จการของฮิตเลอร์ รวมทั้งต่อต้านแนวคิดของสตาลินที่จำกัดเสรีภาพของนักเขียนและศิลปินในสหภาพโซเวียตรัสเซีย

เมื่อนายพลชาร์ลส์ เดอ โกล กลับมาเป็นประธานาธิบดีของประเทศฝรั่งเศสอีกครั้งตั้งแต่ปีค.ศ. 1958 มาลโรซ์ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม โดยดำรงตำแหน่งเป็นเวลานานต่อเนื่องกันถึง 10 ปี(ค.ศ. 1959-1969) ทำให้เขามีโอกาสนำแนวคิดและประสบการณ์ที่ได้เสนอไว้ก่อนหน้านี้มาประยุกต์ปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ด้วยวิสัยทัศน์ที่ใหม่และกว้างไกล นับตั้งแต่ต้นนโยบายวัฒนธรรมที่เน้นวัฒนธรรมประชาธิปไตยเพื่อให้คนจำนวนมากเข้าถึงงานศิลปะ การให้เสรีภาพแก่ศิลปินในการสร้างสรรค์งานศิลปะ

ร่วมสมัยที่เชื่อมโยงกับอดีต และการออกกฎหมายหลายฉบับเพื่ออนุรักษ์ฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมให้กลับคืนชีวิตและสื่อความหมายที่ทรงพลังต่อคนในยุคปัจจุบัน ผลงานที่โดดเด่นของรัฐมนตรีมาโรซ์ เช่น การชี้แจงโครงการและงบประมาณด้วยวาาศิลป์ที่เทียบคมในสภาผู้แทนราษฎร การสร้าง “บ้านวัฒนธรรม” เพื่อให้คนจำนวนมากเข้าถึงงานศิลปะและเกิดความรักในศิลปะ การจัดนิทรรศการย้อนหลังให้ศิลปินใหญ่และนักเขียนใหญ่ การเจรจาติดต่อกับนานาชาติเพื่อจัดนิทรรศการครั้งมโหฬารเกือบ 10 ครั้งที่ปารีส เพื่อให้คนฝรั่งเศสเข้าถึงผลงานชิ้นเอกของอารยธรรมที่ยิ่งใหญ่ของโลก และการส่งผลงานศิลปะชั้นเยี่ยมที่คนฝรั่งเศสรักและหวงแหนไปแสดงยังต่างประเทศเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม อนุญาบัตรของนโยบายวัฒนธรรมและกฎหมายสำคัญๆ ที่ออกในสมัยของมาโรซ์ก็ยังคงเป็นที่ประจักษ์และการได้รับการสืบทอดจนถึงปัจจุบัน

หลังจากพ้นตำแหน่งรัฐมนตรี มาโรซ์ทุ่มเทอุทิศเวลาในช่วงสุดท้ายแห่งชีวิตให้แก่การเขียน **กระจกส่องอंतरภพ** (ค.ศ. 1967-1976) ซึ่งเป็นหนังสืออัตชีวประวัติแนวปฏิภาค คือ ไม่เขียนตามขนบ ไม่เล่าเรื่องตามลำดับเวลา และไม่เล่าชีวิตส่วนตัว แต่เล่าถึงชีวิตทางสังคมในฐานะเป็นนักเขียน นักวิจารณ์ศิลปะ และรัฐมนตรีที่ได้มีโอกาสเยือนสถานที่สำคัญทางศิลปวัฒนธรรมของนานาชาติ และได้เข้าพบและสนทนากับบุคคลสำคัญที่มีชื่อเสียงที่ได้ฟันฝ่าอุปสรรคต่อต้านชะตากรรมอย่างน่าชื่นชม อาทิ นายกรัฐมนตรี เนรูห์แห่งอินเดีย ประธานเหมาเจ๋อตงแห่งจีน ประธานาธิบดีเดอโกลและศิลปินปาโบล ปิกัสโซ นอกจากนี้ มาโรซ์ยังทุ่มเทเวลาเขียนความเรียงว่าด้วยศิลปะ **ชุดรูปแปรแห่งทวยเทพ** ตอนที่ 2 และ 3 คือ **L'Irréel** (ยิ่งกว่าความเป็นจริง, 1974) และ **L'Intemporel** (จีรังกาล, 1976) ในข้อเขียนว่าด้วยศิลปะชุดสุดท้ายซึ่งเรียบเรียงด้วยวรรณศิลป์ที่ไพเราะนี้ มาโรซ์ย้ำอีกถึงอัจฉริยภาพของศิลปินและพลังอันยิ่งใหญ่ของงานศิลปะที่ต่อต้านชะตากรรมได้ แต่เขาก็ยอมรับว่างานศิลปะถึงจะอยู่ยง ก็ยังมีโอกาสที่จะถูกละเลยหรือว่าเสื่อมโทรมหรือแปรสภาพไปบ้าง และเขาก็ยังเชื่อว่าที่งานศิลปะอยู่ได้นานก็เพราะมีพลังที่สามารถรังสรรค์ชีวิต มีคุณค่าสำหรับชีวิตของคนทั้งร่วมสมัยและต่างสมัย

หนึ่งปีก่อนถึงแก่กรรม แม้จะมีปัญหาด้านสุขภาพ แต่มาโรซ์ก็ทุ่มเทอุทิศเวลาเขียนความเรียง **เรื่องมรดกตกทอดกับวรรณคดี** โดยถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและประสบการณ์เกี่ยวกับวรรณคดีที่ได้สั่งสมมามากกว่า 50 ปี ด้วยการเปรียบเทียบลักษณะร่วมและลักษณะเฉพาะของผลงานสร้างสรรค์ทางวรรณศิลป์และทัศนศิลป์ และชี้ให้เห็นความเปลี่ยนแปลง มีต่อวรรณกรรม ศิลปกรรม ค่านิยม รวมทั้งพิพธิภยันต์ในมนทัศน์ เมื่อเผชิญกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการปรากฏของโศดทัศน์ในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 ท้ายที่สุดเขาได้เสนอข้อคิดแก่ผู้คนในปัจจุบันให้เตรียมใจให้พร้อมที่จะเผชิญกับความไม่แน่นอน กับสิ่งที่จะเกิดขึ้น โดยไม่คาดฝันหรือคาดไม่ถึง รวมทั้งความตายที่กำลังคืบคลานเข้ามาใกล้

จุดเด่นของอ็องเดร มาโรซ์ผู้เป็นทั้งนักคิด นักเขียน นักวิจารณ์ศิลปะ และรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบด้านวัฒนธรรมของฝรั่งเศส อยู่ที่ความศรัทธาในความยิ่งใหญ่ของมนุษย์ เขาเชื่อว่าศิลปิน มีพลังสร้างสรรค์ มีอัจฉริยภาพ สามารถเนรมิตโลกศิลปะที่ก้าวเกินขีดจำกัดของมนุษย์ และยืนยงอยู่ได้นานกว่าชีวิตของ

ผู้สร้าง และมีความหมายที่ทรงคุณค่าต่อมนุษย์ในทุกยุคทุกสมัย บทบาทและผลงานของมาลโรซ์ที่แสดงถึงความเป็นนักมนุษยนิยมที่มีศรัทธาอันแรงกล้าในศิลปะ ความยิ่งใหญ่ของมนุษย์ เสรีภาพ และภราดรภาพ

Abstract

This study aims at investigating the role of André Malraux(1901-1976) as novelist, art critic and minister.

Before becoming the first French minister of Cultural Affairs, Malraux was already known as novelist and art critic. The main theme of his novels is the man's fight with Fate - in the form of adventure and revolution (*The Royal Route*,1930 and *The Human Condition*, 1933). After having won the Goncourt Prize, he transposed his experiences and his meditations issued from the Spanish Civil War and from the Second World War in *The Man's Hope* (1937) and *The Walnuts of Altenburg* (1943). However, he realized that this form of man's fight against Fate was not effective enough. He stopped writing novels and concentrated himself on producing essays on art (*The Psychology of Art*,1947-1949; *The Voices of silence*,1951; *The Imaginary Museum of World Sculpture*,1952-1954 and *The Metamorphosis of the Gods*,1957) to prove that art is not the imitation of the nature and that the creative genius and the power of art form the same anti-destiny. He also insisted on the importance of the "Imaginary Museum", kind of mental place where everyone preserved his beloved works of art.

Besides, Malraux showed his talent of orator, especially from 1933, as speaker, in the name of the Association of Revolutionary Writers and Artists, against Hitler's dictatorship and against Stalin's realist-socialist propaganda which limited the freedom of Soviet artists.

When general Charles de Gaulle was reelected President of the French Republic (1958)," his brilliant friend", was nominated State Minister of Cultural Affairs. Occupying this post during 10 years (1959-1969) Malraux could realize his conceptions of art and culture elaborated before. With new visions, his cultural politics consisted of promoting most people to have access to art, giving freedom of creation to contemporary artists, protecting cultural heritage by the laws. His important roles, above in his brilliant speeches for defending the projects and budgets in the National Assembly and the commemorations of the dead artists and the war victims, was to create "the Houses of Culture, to create the Centre of contemporary works of art, to organize great exhibitions of world masterpieces in Paris and to send France's masterpieces to exhibit in foreign countries... His cultural politics and the laws issued from this period are still appreciable until today.

After having left the post of minister, Malraux devoted the last period of his life to writing. His anti-autobiographic book, *The Mirror of the Limbos* (1967-1976), relating, not his private life, but his life as world traveler, his philosophical reflections on art and his conversations with famous personalities who had successfully fought against Fate, such as Nehru, Mao Zedong, general de Gaulle and Pablo Picasso. He had especially elaborated the last two volumes of *The Metamorphosis of the Gods: The Unreal* (1974) and *The Timeless* (1976) exalting again the creative genius and the power of art as anti-destiny but this time he admitted that art, in spite of its timeless duration, risked sometimes being forgotten or metamorphosed. He believed that art could influence long periods because it had silent voices full of values for life and, through interpretations, it could communicate with peoples at all times.

One year before his death, in spite of health problem, Malraux published his last work, *The Precarious Man and the Literature*, in which he transposed his accumulated

reflections about literature since 1920s. Comparing the literary creation with the artistic creation, he pointed out the common and particular aspects of these two fields that he liked most. Then he foresaw their transformations by the technological progress and the advent of the audio-visuals at the end of the 20th Century. In the last chapter, he proposed his reader to confront bravely the hazard, the surprise and the coming death.

The study of André Malraux' activities as novelist, art critic and minister, convinces us that he is a great humanist for his faith in art, in the human grandeur, in the liberty and in the fraternity.